

**IJTIMOIIY PEDAGOGIKASINING KASBIY FAOLIYATI**

Nuraliyeva Mashxura, Rahmonova Shirin

– UMFT universiteti, 550-guruh talabalari

FAN: Ijtimoiy pedagogika

O‘QITUVCHI: Haydarov Sulaymon

Annotatsiya: Ushbu maqolada ijtimoiy pedagogikaning mohiyati, uning kasbiy faoliyat sohasi, maqsad va vazifalari, shuningdek, ijtimoiy pedagogning jamiyatdagi o‘rni keng tahlil qilinadi. Maqolada ijtimoiy pedagogning kasbiy kompetensiyasi, kasbiy etikasi va amaliy faoliyatidagi asosiy yo‘nalishlar yoritilgan. Shuningdek, bugungi kunda O‘zbekistonda ijtimoiy pedagogika sohasining rivojlanishi va bu sohada malakali kadrlar tayyorlashning ahamiyati haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: ijtimoiy pedagogika, kasbiy faoliyat, ijtimoiy muhit, pedagogik jarayon, shaxs, tarbiya, ijtimoiy muammolar, axloqiy tarbiya, ijtimoiy moslashuv, ijtimoiy himoya.

Kirish

Hozirgi globallashuv va ijtimoiy o‘zgarishlar davrida insonning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati yanada ortib bormoqda. Ayniqsa, yosh avlodni tarbiyalash, ularning ijtimoiy muhitga moslashuvi va ma’naviy barkamolligini ta’minlash ijtimoiy pedagogika fanining asosiy vazifalaridan biridir.

Ijtimoiy pedagogika — bu insonning ijtimoiylashuv jarayonini boshqarish, uni to‘g‘ri yo‘naltirish va ijtimoiy muammolarni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy va amaliy faoliyatdir. Shu bois, ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyati jamiyatda beqiyos ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda O‘zbekiston ta’lim tizimida ijtimoiy pedagogning o‘rni tobora mustahkamlanib bormoqda. Ular nafaqat maktab va ta’lim muassasalarida, balki ijtimoiy himoya, mahalla tizimi, bolalar uylarida, yoshlar markazlarida ham



faoliyat yuritadi. Shu jihatdan, ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyati ko‘p qirrali, mas’uliyatli va insonparvarlik tamoyillariga asoslangan sohadir.

Ijtimoiy pedagogikaning mohiyati va asosiy yo‘nalishlari

Ijtimoiy pedagogika — bu insonni jamiyatda to‘laonli hayot kechirishga tayyorlash, unga ijtimoiy qadriyatlar, madaniyat, axloq va fuqarolik mas’uliyatini singdirishga qaratilgan ilmiy-amaliy sohadir.

Uning asosiy yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

- shaxsning ijtimoiy muhitga moslashuvini ta‘minlash;
- bolalar va o‘smirlarni ijtimoiy himoya qilish;
- tarbiyaviy muammolarni aniqlash va ularni hal etish;
- nogiron, ehtiyojmand va ijtimoiy zaif qatlamlar bilan ishlash;
- oilaviy, maktab va jamiyat o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish.

Ijtimoiy pedagogika fani inson va jamiyat o‘rtasidagi munosabatlarni o‘rganadi, shaxsning ijtimoiylashuvi jarayonini pedagogik yondashuv orqali boshqaradi.

Ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyati mazmuni

Ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyati — bu shaxsni ijtimoiy jihatdan tarbiyalash, unga yordam ko‘rsatish, ijtimoiy muhitda moslashuvini ta‘minlash hamda ijtimoiy muammolarni bartaraf etishga qaratilgan kasbiy faoliyatdir.

Uning asosiy faoliyat yo‘nalishlariga quyidagilar kiradi:

- **diagnostik faoliyat** — bola yoki o‘smirning muammolarini aniqlash, ijtimoiy muhitini o‘rganish;
- **profilaktik faoliyat** — salbiy ijtimoiy ta’sirlarni oldini olish, tarbiyaviy muhitni yaxshilash;
- **reabilitatsion faoliyat** — muammoli bolalarga psixologik, ma’naviy va pedagogik yordam ko‘rsatish;
- **tashkiliy faoliyat** — oila, maktab va jamoatchilik bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish;
- **tarbiyaviy faoliyat** — yoshlarni ijtimoiy qadriyatlar ruhida tarbiyalash.



Ijtimoiy pedagogning faoliyati insonparvarlik, mehr-shafqat, sabr-toqat va halollik kabi qadriyatlarga tayanadi. U shaxsning har tomonlama rivojlanishi uchun qulay shart-sharoit yaratadi.

Ijtimoiy pedagogning kasbiy kompetensiyasi

Ijtimoiy pedagog o'z faoliyatida yuqori darajadagi kasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi lozim. Uning **kasbiy kompetensiyasi** quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- pedagogik va psixologik bilimlar;
- kommunikativ ko'nikmalar (bolalar, ota-onalar va hamkasblar bilan muloqot qila olish);
- ijtimoiy-huquqiy bilimlar (bola huquqlari, oilaviy qonunchilikni bilish);
- tashkiliy va tahliliy ko'nikmalar;
- empatiya (boshqalarning his-tuyg'ularini tushuna olish qobiliyati).

Shuningdek, ijtimoiy pedagog har doim o'z ustida ishlashi, yangiliklardan xabardor bo'lishi, ijtimoiy jarayonlarni kuzatib borishi lozim. U nafaqat tarbiyachi, balki yo'lko'rsatuvchi, maslahatchi va ijtimoiy muammolarni hal qiluvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi.

Ijtimoiy pedagogik faoliyatda axloqiy va huquqiy tamoyillar

Ijtimoiy pedagog o'z kasbiy faoliyatida axloqiy me'yorlarga rioya qilishi shart. U bolalar, ota-onalar va jamiyat bilan munosabatda doimo halollik, ishonch va insoniy qadriyatlarga tayanadi.

Bundan tashqari, ijtimoiy pedagogning faoliyati huquqiy asoslarda amalga oshiriladi. O'zbekiston Respublikasining **“Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni**, **“Bola huquqlari to’g’risida”gi Konvensiya**, **“Ijtimoiy xizmatlar to’g’risida”gi Qonun** va boshqa me'yoriy hujjatlar ijtimoiy pedagog faoliyatining qonuniy asosini tashkil etadi.

Bu tamoyillar asosida ijtimoiy pedagog har bir insonning shaxsiy huquqlarini hurmat qiladi, ularning manfaatlarini himoya qiladi va jamiyatda sog'lom ijtimoiy muhitni shakllantirishga xizmat qiladi.

Ijtimoiy pedagogik faoliyatning zamonaviy ahamiyati



Bugungi kunda ijtimoiy pedagogik faoliyatning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Chunki ijtimoiy muammolar — oilaviy nizolar, ijtimoiy tengsizlik, yetimlik, internetga qaramlik, ijtimoiy chetlashuv kabi holatlar yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Ijtimoiy pedagog bu muammolarning ildizini aniqlaydi, ularni bartaraf etish uchun ma'naviy, psixologik va tarbiyaviy choralar ko'radi. U jamiyatda ijtimoiy adolat, tinchlik va hamjihatlikni mustahkamlovchi kuch sifatida faoliyat yuritadi.

Shuningdek, ijtimoiy pedagoglar yoshlarning fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish, ularni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, **ijtimoiy pedagogikaning kasbiy faoliyati** — bu inson va jamiyat o'rtasidagi ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga qaratilgan insonparvarlik faoliyatidir.

Ijtimoiy pedagog — bu faqat o'qituvchi emas, balki tarbiyachi, maslahatchi, sotsiolog, psixolog va ijtimoiy himoyachi sifatida faoliyat yuritadigan shaxsdir. Uning kasbiy mahorati jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va yosh avlodning sog'lom shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekiston sharoitida ijtimoiy pedagogika sohasi tobora rivojlanib bormoqda. Bu esa kelajakda ijtimoiy muammolarning ilmiy asosda hal etilishi va barkamol avlod tarbiyasi uchun mustahkam poydevor yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir ўtkaziш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.



4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.